

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 14.9.2012
COM(2012) 497 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Zaměření mezinárodní spolupráce EU v oblasti výzkumu a inovací a její posílení:
Strategický přístup**

(Text s významem pro EHP)

{SWD(2012) 258 final}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zaměření mezinárodní spolupráce EU v oblasti výzkumu a inovací a její posílení: Strategický přístup

(Text s významem pro EHP)

1. SVĚT V POHYBU

Evropská unie má ve světě v oblasti výzkumu a inovací vedoucí postavení, její výdaje na výzkum činí 24 % světových výdajů, vydává 32 % významných publikací, má 32 % celosvětových žádostí o patent a přitom v ní žije pouze 7 % obyvatelstva¹.

V posledních letech se však situace rapidně mění. V oblasti výzkumu a inovací donedávna v globálním měřítku převládaly Evropská unie, USA a Japonsko. S tím, jak rozvíjející se ekonomiky posilují své systémy výzkumu a inovací, vzniká multipolární systém se stále rostoucím vlivem Brazílie, Číny, Indie a Jižní Korey. V letech 2000 až 2009 se podíl zemí BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jižní Afrika) na celosvětových výdajích na výzkum a vývoj zdvojnásobil. Unie má jednoznačný zájem i na rozvoji výzkumné a inovační kapacity zemí, s kterými sousedí.

V mezinárodním měřítku jsou výzkum a inovace stále více propojeny. Tomu napomáhá rychlý vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií. Roste počet vědeckých publikací, jejichž spoluautoři pocházejí z různých zemí. Zvyšuje se mobilita výzkumných pracovníků. Výzkumné organizace zakládají pobočky v zahraničí a podniky investují mimo své domovské země, zejména v rozvíjejících se ekonomikách.

Určujícím faktorem ve výzkumu a v inovacích je řešení globální problematiky. Zdroje na naší planetě jsou omezeny a musíme se o ně starat udržitelným způsobem. Změna klimatu a infekční choroby se nezastaví před hranicemi států. Pro celou planetu je třeba zajistit dostatek potravin. Unie musí k řešení uvedených problémů posílit dialog s partnery v mezinárodním měřítku, tak aby vzniklo potřebné kritické množství.

Výzkum a vývoj je stále více doménou třetích zemí². Unie potřebuje mít k těmto znalostem přístup. Chce-li i nadále zastávat významné místo na celosvětové scéně, musí být atraktivním místem pro výzkum a inovace a musí celosvětově úspěšně konkurovat při získávání talentovaných lidí. Zároveň musí chránit své ekonomické zájmy, např. své duševní vlastnictví.

Institucionální uspořádání pro činnost Unie na mezinárodní scéně se změnilo poté, co vstoupily v platnost Smlouva o Evropské unii (SEU) a Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU). Nad konzistentností vnější činnosti Unie bdí Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, která je současně místopředsedkyní Komise. V tom jí pomáhá Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ). Výzkum patří do paralelních kompetencí. Unie a členské státy proto musí své aktivity vzájemně koordinovat, aby byl zajištěn soulad národních politik s politikou Unie.

¹ Další informace jsou k dispozici v příloženém pracovním dokumentu.

² Není-li uvedeno jinak, rozumí se v rámci tohoto sdělení třetí stát, který není ani členským státem ani státem přidruženým k rámcovým výzkumným programům.

Komise vychází z popsané měnící se situace, ze závazků Unie inovací³, z rámce Evropského výzkumného prostoru (EVP)⁴ a z doporučení průběžného hodnocení sedmého rámcového programu (7. RP)⁵ a navrhuje strategický přístup k posílení a lepšímu zaměření mezinárodní spolupráce Unie v oblasti výzkumu a inovací jako přípravu pro implementaci programu Horizont 2020⁶.

2. HODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Evropa má v podpoře přeshraniční spolupráce v oblasti výzkumu dlouhou tradici. Evropská organizace pro jaderný výzkum (CERN) byla založena v roce 1954. Jedná se o špičkové vědecké pracoviště a největší laboratoř fyziky částic na světě, která přitahuje ty největší vědecké kapacity.

Smlouvy od roku 1986 považují spolupráci s třetími zeměmi za stěžejní součást výzkumné politiky Unie. Mezinárodní spolupráce se rozvíjí i v rámci SFEU a smlouvy Euratom. Účasti třetích zemí se postupně otvíraly i rámcové programy (RP). Mezinárodní spolupráce se stala plnoprávnou součástí 7. RP (včetně 7. RP Euratom). Spolupráce s třetími zeměmi je možná i v rámci Evropského inovačního a technologického institutu (EITI). 6 % účastníků 7. RP tak pochází ze třetích zemí.

Pokroku bylo dosaženo i při optimalizaci rozsahu a zaměření mezinárodní spolupráce. Příklady:

- *Partnerství mezi evropskými a rozvojovými zeměmi pro klinické zkoušky (EDCTP)* je zaměřeno na řešení problematiky HIV/AIDS, tuberkulózy a malárie. Jeho součástí je 14 členských států, Švýcarsko, Norsko a státy subsaharské Afriky.
- Euratom, Čína, Indie, Japonsko, Rusko, Jižní Korea a USA spojily své síly v rámci projektu *ITER* (podporovaného „širší dohodou“ mezi Euratomem a Japonskem). Cílem projektu je prokázat, že jaderná syntéza je životaschopným zdrojem energie budoucnosti.
- Silný mezinárodní prvek je i součástí akcí *Marie Curie*. Jejich účastníci pocházejí z 80 různých států.
- *Společné výzkumné středisko* Komise spolupracuje s mezinárodními partnery při řešení celé řady otázek.
- Unie z velké míry financuje celosvětové propojení výzkumných a vzdělávacích sítí prostřednictvím sítě *GEANT* (částečně v rámci nástrojů rozvojové spolupráce).
- Unie a dalších 13 států podporuje *Program pro hraniční vědy o člověku (HFSP)* s cílem financovat mezinárodní spolupráci v základním výzkumu.

To vše jsou kroky vedoucí po správné cestě. V mnoha případech však není dosaženo kritického množství. Ani strategie, z které jednotlivé akce vycházejí, není vždy jasná. To je jedním ze závěrů průběžného hodnocení sedmého rámcového programu. V tomto hodnocení se uvádí, že je třeba zintenzivnit mezinárodní spolupráci a zapojit partnery mimo Evropu do programů a činností společného zájmu za rovných podmínek. Uvedená zpráva doporučuje i vzájemně provázanou politickou strategii Unie v oblasti mezinárodní spolupráce ve výzkumu a inovacích.

³ KOM(2010) 546.

⁴ COM(2012) 392.

⁵ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7

⁶ KOM(2011) 809.

3. ÚČEL MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací přispívá k plnění obecných politik Unie uvedených ve strategii Evropa 2020⁷. Podporuje totiž následující cíle:

- a) Posílení kvality a přitažlivosti EU v oblasti výzkumu a inovací, jakož i zvyšování hospodářské a průmyslové konkurenceschopnosti – vytvářením vzájemně výhodných situací a vzájemně výhodnou spoluprací; přístupem k externím zdrojům znalostí; získáváním talentů a investic pro Unii; usnadňováním přístupu na nové a rozvíjející se trhy; dohodou o společných postupech při provádění výzkumu a využívání jeho výsledků.
- b) **Řešení globální problematiky společnosti** – rychlejšími nalézáním účinných řešení i jejich rychlejší realizací v praxi a optimalizovaným využíváním výzkumné infrastruktury.
- c) **Podpora vnějších politik Unie** – pečlivou koordinací s politikami rozšíření, sousedství, s obchodní politikou, společnou zahraniční a bezpečnostní politikou (SZBP), humanitární pomocí a s rozvojovými politikami a začleněním výzkumu a inovací do komplexní problematiky vnější akce.

„**Vědecká diplomacie**“ bude mezinárodní spoluprací v oblasti výzkumu a vývoje využívat jako součást tzv. „jemné síly“ (soft power) a jako nástroj ke zlepšování vztahů s nejdůležitějšími státy a regiony. Dobré mezinárodní vztahy mohou naopak napomáhat účinné spoluprací ve výzkumu a v inovacích.

Toto sdělení navrhuje jít při zlepšování mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací dvojitou cestou – **cestou otevřenosti**, kterou doplní **konkrétní kroky v oblasti mezinárodní spolupráce**. Vše musí být přitom založeno na společném zájmu, vzájemných výhodách, partnerství a využívání synergického efektu. Zároveň musí mít takové aktivity optimální rozsah.

4. POSILOVÁNÍ MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A JEJÍ ZAMĚŘENÍ

4.1. Otevřenost mezinárodní spolupráce

Unie bude i nadále spolupracovat se zeměmi a regiony po celé Zemi. Pracovníci Unie ve výzkumu a v inovacích tak budou moci spolupracovat se zainteresovanými subjekty z celého světa:

- Program Horizont 2020 bude plně otevřen účasti z celého světa⁸.
- Evropská rada pro výzkum a akce Marie Skłodowské-Curie budou fungovat plně v souladu s potřebami výzkumníků a budou otevřeny výzkumným pracovníkům ze třetích zemí.
- Na mezinárodní spoluprací budou zaměřeny i tzv. „výzkumné infrastruktury“. Internetová část těchto infrastruktur (e-Infrastructures) je již ze své podstaty mezinárodní, protože podporuje spoluprací digitálními prostředky.
- Ne všichni účastníci ze třetích zemí však budou moci získávat finanční prostředky automaticky⁹. Seznam států způsobilých pro automatické financování bude omezen. Současné kritérium vychází výhradně z HNP na obyvatele. To bude doplněno dalším kritériem založeným na celkovém HDP. Země nad stanovený limit budou vyloučeny.

⁷ KOM(2010) 2020.

⁸ KOM(2011) 810, čl. 6 odst. 1.

⁹ KOM(2011) 810, článek 9.

Tím se řeší situace, kdy v některých státech již existuje kritické množství, které je nutné k vzájemné spolupráci s Unií. Financování pro účastníky z takových států bude i nadále možné ve výjimečných případech podobně, jako tomu je v případě průmyslově vyspělých zemí.

- Restriktivnější přístup k automatickému financování bude vyvážen zvýšeným úsilím při podpoře financování účastníků v rámci jejich národních možností.
- Unie bude i nadále podporovat reciproční přístup k programům třetích zemí. Návrhy v rámci Horizontu 2020 umožňují omezit zeměpisný rozsah výzev, např. tam, kde se má za to, že podmínky pro účast právních subjektů z členských států v programech třetích zemí poškozují zájmy Unie nebo tam, kde nelze poskytnout dostatečné záruky zabezpečení¹⁰.
- Podpora programů COST a EUREKA povede evropské síť výzkumných pracovníků ke spolupráci s jejich protějšky ze třetích zemí.

4.2. Konkretizace mezinárodní spolupráce

V zájmu zajištění optimálního rozsahu musí Unie doplnit otevřenost programu Horizont 2020 konkrétními akcemi, aby se maximalizoval účinek mezinárodního výzkumu a inovací a zároveň přešlo roztržitosti úsilí, která sebou nese zbytečné náklady.

4.2.1. Identifikace oblastí pro mezinárodní spolupráci

Financování Unie v rámci programu Horizont 2020 je v oblasti výzkumu a inovací omezeno jen na určité společenské problémy a některé základní a průmyslové technologie.

Mezinárodní spolupráce bude jedním ze zásadních hledisek při přípravě pracovních programů určených k realizaci programu Horizont 2020 (program Euratom je jeho součástí). Na základě systematické a vzájemně provázané analýzy postavení Unie vůči zbytku světa budou stanoveny oblasti pro zainteresování třetích zemí. Přitom se použijí následující kritéria:

- kapacita v oblasti výzkumu a vývoje, včetně investic, výstupů (publikace, patenty, citace, licencování), lidských zdrojů a infrastruktury;
- rizika a příležitosti při přístupu na stávající, nové a rozvíjející se trhy a jejich vliv na konkurenceschopnost Unie;
- příspěvek k mezinárodním závazkům Unie, uvedeným v rozvojových cílech tisíciletí, v rámci pro rozvoj po roce 2015, v závěrech Rio+20, G20 a v mezinárodních cílech odvětvových politik;
- stávající právní a administrativní předpisy a podmínky mezinárodních partnerů (případně i členských států) pro mezinárodní spolupráci a zkušenosti s předchozí spoluprací.

Pro analýzu v rámci prvního kritéria existuje dostatek objektivních informací. U ostatních bude nutné použít kvalitativní hodnocení a úsudek. Základem strategického přístupu bude systematický sběr informací, opírající se zejména o novou observatoř pro výzkum a inovace, na níž Komise v současnosti pracuje. Součástí bude i zevrubná konzultace zainteresovaných subjektů, včetně průmyslové sféry.

V zájmu intenzivnějšího zaměření na oblast inovací bude třeba zavést vhodné rámcové podmínky a zajistit rovné podmínky pro všechny, včetně sběru informací, vysvětlování politik, výměny zkušeností, identifikace osvědčených postupů, poskytování informací a pomoci, navazování a udržování kontaktů mezi subjekty výzkumu a inovací, podpory

¹⁰ KOM(2011) 810, čl. 6 odst. 2 a 3 a čl. 8 odst. 5.

přizpůsobování se změnám a zavádění stávajících technologií na nových trzích. V menší míře pak i demonstrační a pilotní projekty. Zvýší se i pozornost vůči potřebám trhu a dalším aktivitám, které s oblastí inovací souvisejí. Přitom bude nutno najít rovnováhu mezi spoluprací se třetími zeměmi s cílem společně rozvíjet vědecké poznatky a řešit globální problémy a s potřebou současně chránit zájmy společností z Evropské unie. Zde bude zajištěno spravedlivé a rovné nakládání s právy duševního vlastnictví, tak aby se předešlo nekontrolovaným ztrátám know-how Unie.

Obecně lze říci, že vhodné rámcové podmínky pro inovace jsou pro účinné zapojení Unie do výzkumu a inovací na mezinárodní úrovni nanejvýš důležité. Odstranění specifických obchodních překážek je tak například základem vztahů Unie se třetími zeměmi¹¹.

4.2.2. *Víceleté plány spolupráce s nejvýznamnějšími státy a regiony*

Strategický přístup se bude odvíjet od stanovení akcí cílené mezinárodní spolupráce, a to v souladu s výše uvedenými kritérii. Flexibilní rozlišování mezi partnerskými státy a regiony, zvláště pak ohledně možností financování, umožní celý systém doladit. Přitom je nutno zohlednit, že jeden stát může na základě svých silných stránek v oblasti výzkumu a vývoje spadat do několika seskupení. V návrzích programu Horizont 2020 existují tyto skupiny zemí:

- **Státy ESVO, státy v procesu rozšiřování EU a státy spadající pod evropskou politiku sousedství** – důraz je kladen na posílení integrace do evropského výzkumného prostoru, resp. harmonizace s tímto prostorem, a to včetně možnosti přidružení k programu Horizont 2020. V oblasti politiky sousedství to přispěje k vytváření „společného prostoru pro znalosti a inovace“ a ke zlepšování schopností příslušných států v oblasti výzkumu a inovací. Spolupráce bude probíhat v úzké koordinaci s nástroji politiky pro rozšíření a politiky sousedství. To zdůraznila i nedávno konaná konference o obnoveném evropsko-středomořském partnerství ve výzkumu a inovacích. Zde se připravuje konkrétní následné opatření.
- **Průmyslově vyspělé státy a rozvíjející se ekonomiky** – hlavním cílem je zvyšování konkurenceschopnosti Unie, řešení globální problematiky pomocí společných inovativních řešení a vývoj základních technologií získáním přístupu k novým zdrojům znalostí. Soukromá sféra Unie tak získá nové podnikatelské příležitosti a přístup na nové trhy. Součástí bude i posílení inovací, jako je tomu například v rámci transatlantického partnerství v oblasti inovací a indo-evropského partnerství pro výzkum a inovace.
- **Rozvojové země** – důraz bude kladen na to, aby partnerství (především mezi regiony) doplňovala vnější politiky a nástroje Unie s cílem přispět k udržitelnému rozvoji takových regionů a řešit problematiku jednotlivých oblastí, např. ekologické hospodářství, změnu klimatu, zdokonalování zemědělství, zabezpečení potravin a zdravotnictví. Sem patří i podpora rozvojových cílů tisíciletí a možných následovníků tohoto programu, posílení výzkumu a inovací vycházejících z potřeb praxe a plnění závěrů konference Rio+20 (např. transferem technologií pro oblast klimatu).

Víceleté plány spolupráce s nejdůležitějšími státy a regiony budou vycházet i ze systematického hledání příležitostí a z rozlišování mezi jednotlivými skupinami států.

---

¹¹ COM(2012) 70.

5. VHODNÉ NÁSTROJE

5.1. Politický dialog

Unie má v rámci Smlouvy o fungování Evropské unie dohody o vědeckotechnické spolupráci s 20 zeměmi a s 15 zeměmi v rámci Smlouvy o Euratomu. Vědeckotechnická problematika je často významnou součástí širšího politického dialogu, například v dohodách o partnerství a spolupráci a v dalších mezinárodních rámcových dohodách.

Vědeckotechnické dohody budou významnou součástí při vypracovávání víceletých plánů a při jejich realizaci. V rámci možností se z nich stane strategické dlouhodobé partnerství a dojednájí se priority, které je třeba řešit. Měly by rovněž podporovat spravedlivé a rovné nakládání s právy duševního vlastnictví a předávání znalostí. Podobný postup bude uplatňován na regionální úrovni, například u partnerství se zeměmi Středomoří, se Sdružením národů jihovýchodní Asie, Afrikou a se zeměmi z Latinské Ameriky a z karibské oblasti.

5.2. Sběr informací

Praktická realizace strategického přístupu vyžaduje objektivní informace. Proto je třeba věnovat zvýšenou pozornost sběru kvalitativních a kvantitativních údajů, např.¹²:

- mezinárodní spolupráci financované Uníí a dopadům této spolupráce;
- politikám a programům z oblasti mezinárodní spolupráce na úrovni členských států a přidružených zemí; slabým a silným stránkám jejich systémů výzkumu a inovací; členské státy a přidružené země budou přitom vedeny k tomu, aby informace získané při průzkumu na národní úrovni sdílely v rámci strategického fóra pro mezinárodní vědeckotechnickou spolupráci (SFIC);
- politikám a programům třetích zemí (včetně mezinárodní dimenze těchto programů a politik) a slabým a silným stránkám těchto systémů;
- prognózám s cílem předvídat novou problematiku, budoucí trhy a trendy.

Při sběru informací se budou využívat delegace Unie a vědečtí poradci Evropské služby pro vnější činnost, jakož i nová observatoř pro výzkum a inovace.

5.3. Nástroje financování

Hlavním nástrojem pro praktickou realizaci mezinárodní spolupráce Unie v mezinárodním výzkumu a inovacích bude program Horizont 2020. Ten bude v případě potřeby doplněn financováním na národní úrovni.

Víceleté plány budou realizovány prostřednictvím konkrétních akcí. Přitom se budou používat následující nástroje:

- projekty výzkumu a inovací, kde se vyžaduje účast třetích zemí nebo se zohledňuje v rámci hodnocení;
- neformálnější formy spolupráce, např. propojení projektů, klastrů, resp. vzájemné kontakty programových manažerů;
- společné iniciativy Unie a mezinárodních partnerů:
  - koordinované výzvy: vypisované a vyhodnocované souběžně v Unii a ve třetí zemi,
  - společné výzvy: vypsání, hodnocení, výběr a financování je společné ze strany Unie a třetí země,

¹² Další informace jsou k dispozici v příloženém pracovním dokumentu.

- příspěvky Unie na financování programů třetích zemí, resp. mezinárodních organizací, jež pokryjí účast subjektů Unie v takových programech,
- konkrétní iniciativy, u nichž je pro zajištění optimálního rozsahu třeba společného financování Unie, členských států, přidružených zemí, resp. třetích zemí, ať již prostřednictvím programů ERA-NET, článku 185 nebo dalších nástrojů.

Součástí návrhů Horizontu 2020 jsou ustanovení¹³ o postupu v oblasti průřezových činností, např. mezinárodní spolupráce. Komise chce tato ustanovení začlenit do pracovního programu a komitologické struktury programu Horizont 2020.

5.4. Koordinace s ostatními politikami a mezinárodními fóry

5.4.1. Politiky a nástroje Unie

Mezinárodní spolupráce ve výzkumu a v inovacích bude probíhat v úzké součinnosti s externími politikami a nástroji Unie¹⁴. Výzkum a inovace se tak stanou standardní součástí dalších politik s výrazným mezinárodním prvkem, např. v oblasti obchodu, SZBP, životního prostředí a energetiky. Rovněž se využije synergického efektu s mezinárodní spoluprací v oblasti vysokoškolského vzdělávání navrhovaného v programu Erasmus pro všechny¹⁵. Vypracovávání víceletých plánů pro mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací by proto mělo být pečlivě koordinováno s obecnou strategií vnějších vztahů s jednotlivými zeměmi a s vnější dimenzí vnitřních politik EU.

Vnější politika Unie bude ve státech patřících do oblasti rozšíření, politiky sousedství a v rozvojových zemích napomáhat budování výzkumných kapacit. Financování výzkumu a inovací bude zaměřeno na dosažení špičkové úrovně a přispěje k hledání inovativních řešení problémů, s kterými se tyto země potýkají. Napomůže tím plnění cílů rozvojových politik Unie, např.: činností zaměřených na budoucnost a socioekonomického výzkumu s cílem identifikovat konkrétní problémy, které je třeba řešit; špičkového výzkumu a špičkových inovací umožňujících nalézt řešení, která lze v daném místě prakticky uplatnit; resp. podporou při přizpůsobování a transferu stávajících technologií. To bude doplněno prostředky ze strany Evropské investiční banky a Evropské banky pro obnovu a rozvoj.

5.4.2. Mezinárodní organizace a mnohostranná fóra

Při řešení problematiky globálního rozsahu mají zásadní význam mezinárodní organizace a mnohostranná fóra. Výbor pro vědeckotechnickou politiku a globální vědecké fórum OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) se zaměřují na zdokonalování správy a řízení výzkumu a inovací v globálním měřítku. Pro tvorbu globálních výzkumných programů je zásadní i úloha Spojených národů a dalších organizací (např. UNESCO, Mezivládní panel o změně klimatu (IPCC), Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, Mezivládní platforma pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES), Organizace pro výživu a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace (WHO)).

Mezinárodní spolupráci v oblasti jaderné energetiky podporují Mezinárodní agentura pro energii a Agentura pro jadernou energii OECD, Mezinárodní agentura pro atomovou energii, mezinárodní fórum „Generace IV“ a mezinárodní organizace ITER. V oblasti zemědělství jsou aktivní globální a regionální instituce, např. Poradní skupina pro mezinárodní zemědělský výzkum (CGIAR), Globální fórum pro zemědělský výzkum (GFAR) a Fórum pro

¹³ Článek 13 nařízení Horizont 2020 a čl. 5 odst. 6 zvláštního programu.

¹⁴ KOM(2011) 865.

¹⁵ KOM(2011) 788.

africký zemědělský výzkum (FARA). Pod záštitou skupiny G8/G20 byla zřízena tzv. „Carnegie Group“, která je vynikající platformou k diskusi o výzkumu a inovacích na vysoké úrovni.

Komise chce zvýšit své zapojení do výše uvedených organizací. Cílem je zvýšit možnosti Unie při ovlivňování aktivit těchto organizací (především tam, kde je Unie jedním z hlavních dárců) a na druhé straně umožnit těmto organizacím větší vliv na činnost Unie. Unie by se v této oblasti měla snažit, aby její účast odpovídala odpovědnosti, která pro ni ze Smluv vyplývá. Lepší koordinace a efektivnější využívání evropských zdrojů by měly být i výsledkem dalšího rozvoje partnerství s evropskými mezivládními iniciativami, např. EUREKA a COST, a organizacemi, např. EIROForum¹⁶.

6. PODPORA SPOLEČNÝCH ZÁSAD MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Unie se řídí svými zásadami pro vnější akci (článek 21 Smlouvy o EU) a má tak dobrou pozici, aby mohla stát v čele úsilí o podporu společných zásad mezinárodního výzkumu a inovací. Cílem je vytvořit rovné podmínky, kdy pracovníci ve výzkumu a v inovacích z celého světa budou s důvěrou navazovat vzájemné kontakty. Zásady se budou týkat problematiky odpovědného výzkumu a inovací, dodržování integrity ve výzkumu, vzájemného hodnocení návrhů, podpory úlohy žen ve výzkumu a řešení genderové problematiky ve výzkumu, vývoji a inovacích, kariéry ve výzkumu (na základě Evropské charty pro výzkumné pracovníky a Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků)¹⁷, spravedlivého a rovného nakládání s právy duševního vlastnictví a volného přístupu k veřejně financovaným výzkumným publikacím.

Zřízení globální rady pro výzkum je jedním z kroků na této cestě. Rada je dobrovolným fórem, jehož smyslem je sdílení osvědčených postupů a vypracování společných zásad mezinárodní spolupráce. Na úrovni Unie i v celosvětovém měřítku existuje i řada dalších iniciativ. Skupina „Carnegie Group“ pracuje na společných zásadách výstavby rozsáhlých výzkumných infrastruktur. Komise přijala v roce 2007 sdělení¹⁸ ohledně otevřeného přístupu. K němu bylo nedávno přijato následné sdělení a doporučení¹⁹.

Uvedené otázky jsou i předmětem širší diskuse na mezinárodní úrovni, a to jak v rámci bilaterálních, tak i multilaterálních fór. Snaha o dosažení volného přístupu je celosvětová. O tom svědčí i podpora ze strany organizace UNESCO²⁰ a deklarace OECD o přístupu k výzkumným údajům, které vzniknou s podporou veřejného financování²¹. Singapurské prohlášení o integritě ve výzkumu je první mezinárodní iniciativou, která se snaží podpořit vypracování globálních politik, pokynů a kodexů chování s cílem posílit etickou stránku výzkumu²².

¹⁶ <http://www.eiroforum.org>

¹⁷ K(2005) 576 v konečném znění.

¹⁸ KOM(2007) 56.

¹⁹ COM(2012) 401 a C(2012) 4890.

²⁰ http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/open_access_to_scientific_information_policy_guidelines_for_open_access_released/

²¹ <http://www.oecd.org/dataoecd/9/61/38500813.pdf>

²² <http://www.singaporestatement.org/>

7. POSÍLENÍ PARTNERSTVÍ S ČLENSKÝMI STÁTY A S HLAVNÍMI ZAJINTERESOVANÝMI SUBJEKTY

Aktivity Unie i členských států musí být v oblasti mezinárodní spolupráce ve vzájemném souladu a musí se navzájem doplňovat. Významnou součástí strategického přístupu tak musí být prohloubení a posílení vazeb mezi Komisí a členskými státy.

Důležité bude i zintenzivnit vzájemné kontakty hlavních subjektů výzkumu a inovací a zajistit, aby byly systematictější. To bude vyžadovat lepší návaznost na priority mezinárodní spolupráce, které mají průmyslová sféra, univerzity a výzkumné organizace, jakož i lepší soulad s prioritami v rámci iniciativ společného programování, evropských technologických platforem a evropských inovačních partnerství.

Fórum SFIC učinilo pokrok v oblasti vzájemného souladu priorit mezinárodní spolupráce členských států a zvláště pak organizací zajišťujících financování na národní a regionální úrovni v rámci pilotní iniciativy s Indií a hledáním možností spolupráce s USA a s Čínou.

Mezinárodní spolupráce členských států nadále vychází především z jejich národních hledisek a ne z priorit a strategií vypracovaných a na úrovni Unie a jejích členských států. Proto je třeba:

- zapojit členské státy do identifikace oblastí mezinárodní spolupráce a vypracovávání víceletých plánů realizace;
- vypracovat společné programy výzkumu a inovací na úrovni Unie-členské státy k realizaci těchto plánů; intenzivně zapojit členské státy do jejich praktické realizace;
- dbát na dodržení závazku Unie inovací vypracovat společné pokyny pro uzavírání dohod s třetími zeměmi v otázkách vědeckých vizí, práv duševního vlastnictví, etických zásad výzkumu, dovozu a vývozu vzorků a zařízení pro vědecké účely, reciprocity a zdanění. Sem patří i využití pokynů EVP pro správu duševního vlastnictví, přijatých skupinou EVP pro předávání znalostí, v dohodách o mezinárodní spolupráci.

8. REALIZACE, SPRÁVA A ŘÍZENÍ, MONITOROVÁNÍ A HODNOCENÍ

8.1. Realizace, správa a řízení

Realizace strategie bude úzce navazovat na programování v rámci Horizontu 2020, včetně promyšleného zařazování víceletých plánů realizace do pracovních programů.

Vypracovávání a realizace víceletých plánů pro řešení jednotlivých problémů společnosti a základní a průmyslové technologie zůstanou i nadále v gesci příslušných výborů. Horizontální programový výbor Horizont 2020 pak bude pověřen řízením, monitorováním a hodnocením celkového přístupu k mezinárodní spolupráci. Fórum SFIC bude nadále podporovat lepší vzájemnou provázanost politik členských států a Unie.

V centru pozornosti zůstane trvale i informování širší veřejnosti o smyslu mezinárodní spolupráce ve výzkumu a v inovacích. Komise navrhuje pořádat každé dva roky Rok vědy, a to střídavě v partnerském státě a v partnerském regionu. Vychází přitom z dobrých zkušeností s Rokem vědy EU-ASEAN v roce 2012.

8.2. Monitorování a hodnocení

Komise bude předkládat zprávu o realizaci této strategie jednou za dva roky. Zpráva se bude zabývat vypracováváním víceletých plánů a jejich praktickou realizací za uplynulé období. Bude v ní uveden dosažený pokrok a dopady. Přitom se použije seznam ukazatelů, který je v příloženém pracovním dokumentu. První zpráva se předloží na počátku roku 2014.

9. ZÁVĚRY

Nový strategický přístup k mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací se bude vyznačovat:

- plnou otevřeností programu Horizont 2020 účastníkům z třetích zemí; to umožní evropským vědcům spolupracovat s celosvětovou špičkou;
- cílenou mezinárodní spoluprací, která bude takového rozsahu, aby umožnila maximalizovat přínosy spolupráce;
- vypracováním víceletých plánů spolupráce s nejdůležitějšími státy a regiony;
- zlepšeným partnerstvím Komise, členských států a příslušných zainteresovaných subjektů;
- podporou společných zásad realizace mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací;
- posílením úlohy Unie v mezinárodních organizacích a multilaterálních fórech;
- zdokonalením realizace, správy a řízení, monitorování a hodnocení.